

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
ХVІ наукової конференції
з міжнародною участю

3 лютого 2017 року

Харків 2017

УДК 81 (082)
ББК 81я43
К 22

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 14 від 22 грудня 2016 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор
В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, професор
В.П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент
О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, доцент
С.К. Криворучко, доктор філологічних наук, доцент
О.О. Чорновол-Ткаченко, кандидат філологічних наук, доцент
С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент
П.Т. Гусєва, кандидат філологічних наук, доцент
С.Г. Машенко, доцент
В.С. Барило, А.С. Медведенко, А.В. Каленик (секретарі)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, тел. (057) 707-53-43

Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація. : Тези доповідей
К 22 XVI наукової конференції з міжнародною участю. – Х. : ХНУ імені
В.Н. Каразіна, 2017. – 164 с.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної
філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної
комунікації, літературознавства.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів
філологічних спеціальностей.

УДК 81 (082)
ББК 81я43

ISBN 978-966-285-375-9

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2017
© І.М. Дончик, макет обкладинки, 2017

в королівському або знатному домашньому господарстві. ЛСЗ 4 маркує реляційне значення як наївна та простодушна людина, з котрої часто кепкують. Її наївність та природні почуття протиставляються неприродної для людської природи системі цінностей. Герой англійського фольклору Жак-простак бідний, але щасливий. Він простий, тому що йому не властиві жадібність і спрага нажитися. Він ділиться всім, що має. Такі персонажі найчастіше виступають героями побутових казок, є об'єктом глузувань і невдахами. Їх ще називають «іронічними щасливчиками» [П.С. Шакулина]. ЛСЗ 5 споріднене за значенням з юродивим. Здійснюючи дурні дії, дурень-юродивий критикує неправду світу «нормальних», виступає проти несправедливості і порушення базових для свого часу законів «божих». Дуже яскраво описаний дурень як юродивий в приказці *Fools never know when they are well*. – *Дурні ніколи не знають, коли їм гарно*, демонструючи свою основну ад'єктивну характеристику – невдоволення. ЛСЗ 6, ЛСЗ 7 та ЛСЗ 8 реалізуються в стійких сполученнях: *form the fool* – «поводитися дратівло, корчити з себе дурня», *no fool* – «мудра людина, нема дурних», *play the fool* – «свідомо діяти нерозважливо; впадати в блазнювання».

Таким чином, лексема «FOOL» характеризується багатшаровим номінативним полем та є амбівалентною: з одного боку – образа, інвектива; але, з іншого, – дурні – це високоосвічені люди, які лише грають роль недолугих, щоб донести соціуму та оточуючим прописні істини.

ПОЛІПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ІМЕН

Тащенко Г.В. (Харків)

Прецедентні імена (ПІ) становлять групу лінгвокогнітивних феноменів як вербального, так і невербального рівня, що фіксують культурно-історичний досвід народу, його світогляд та домінуючі цінності. Відтак проблематика відтворення ПІ у перекладі вимагає врахування цілої низки факторів, що вимагає залучення широкого спектру наукових галузей. У цьому ПІ відбивають міждисциплінарний характер перекладознавства. На сучасному етапі розвитку перекладознавча наука інтегрує здобутки багатьох галузей, таких як літературознавство, когнітивна лінгвістика, культурологія, етнографія, психологія, історія тощо, користуючись їх методами дослідження та термінологічним апаратом. Це дало вченим можливість по-новому поглянути на вже знайомі явища та надати їм комплексне пояснення. Зокрема розширилося коло аспектів ономастики, доступних для вивчення перекладознавцями.

Вживаючи ПІ, автор прагне до збагачення мови свого твору, забезпечення високого рівня образності, однак водночас він влаштовує своєму читачеві своєрідну перевірку, розраховуючи на аудиторію «своїх». Водночас, незалежно від джерела прецеденту, ПІ нерозривно пов'язані з національно-культурним простором, де концептуалізовано інформацію, що є найбільш релевантною для відповідної нації, тому належне відтворення імені вимагає від перекладача якнайглибшого вивчення історії та культури соціуму, до якого належить автор. Переклад художнього тексту передбачає створення картини світу, що була б максимально близькою до картини світу оригіналу та розкрила б національні особливості вихідної культури без шкоди для розуміння в результаті культурної асиметрії.

Сама сутність ПІ як засобу експресивної оцінки дійсності вказує на притаманний їм прагматичний потенціал, що вимагає від перекладача глибинного розуміння мети, яку переслідував автор при написанні художнього твору, того, що власне ПІ покликаний привнести до його комунікації із читачем. Їх призначення полягає у тому, щоб викликати з когнітивної бази фрагменти колективного досвіду, що здатні чинити максимальний емоційно-експресивний вплив на реципієнта. У такий спосіб ПІ з одного боку можуть модифікувати картину світу читача, а з іншого звертатися до його емотивної сфери через встановлення системи цінностей та антицінностей. Відтак найбільшого значення під час інтерпретації оригіналу набуває здатність пов'язати ПІ із текстом або ситуацією, що утворила прецедент. Саме цей стійкий асоціативний зв'язок є визначальним для прагматично вірного відтворення ПІ, що забезпечить активацію необхідного ментального образу, який супроводжуватиметься відповідними конотаціями, а відтак і комунікативний ефект, еквівалентний оригіналу.

Так само органічно пов'язане вивчення ПІ із психологією соціуму, що їх створив. Оскільки ПІ входять до одиниць, позначених етнічною специфікою, їх вживання визначається психотипом автора повідомлення, процес формування якого зазнає впливу історичних, географічних, культурних, соціальних чинників, тощо. Вибір ПІ є органічним поєднанням індивідуально-психологічних характеристик мовця та колективного несвідомого нації. Перекладач відповідно постає перед непростим завданням збереження етнічної специфіки ПІ, його зв'язку із джерелом прецеденту та функціональності у новоствореному контексті художнього твору.

Таким чином, дослідження факторів, які впливають на відтворення ПІ у перекладі, вимагає інтегративного підходу. Сутність ПІ потребує всеохоплюючого врахування таких аспектів, як: ментальна природа, культурно-історичне значення, психологічна обумовленість та прагматичний потенціал. Кожен із зазначених чинників відіграватиме свою роль у перекладі, однак лише їх комплексне збереження дозволить досягти адекватної передачі ПІ у всьому різноманітті його характеристик, кожна з яких має рівне значення.

Статівка А.О. ПЕРЕКЛАД ГРАФОНІВ У СВІТЛІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ	124
Тарасова О.А. ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬОЇ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СВІТУ (на матеріалі поезії французького модернізму)	125
Тарасова С.О. ЛЕКСЕМА «FOOL» В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ	127
Ташенко Г.В. ПОЛІПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ІМЕН	128
Ткаля І.А., Черкашина Н.І. ЕКОЛІНГВІСТИКА: ЗАКОНОМІРНІСТЬ РОЗВИТКУ	130
Українська О.О. ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	131
Уткіна Г.Ф., Шамаєва Ю.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ ДИСКУРСИВНОГО ФРАГМЕНТУ ЯК ІНТЕРСЕМІОТИЧНЕ УТВОРЕННЯ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ВИМІР	133
Фещенко О.В. ІНСТИТУЦІЙНІ КОНТРАДИКТНІ ДІАЛОГОВІ СТРАТЕГІЇ В ДИСКУРСІ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛІДСТВА	134
Фролова І.Є. ПРИНЦИПИ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНОГО АНАЛІЗУ	136
Tsapro G. Yu. GENDER ASPECT OF PROVOCATIVE TACTICS IN INTERVIEWS	138